

„Jauniešu dzīves kvalitātes pētījums Madonas novadā”

Projekta īstenots IZM atklātā projektu konkursa „Ikgadējā monitoringa ietvaros izstrādātā jaunatnes politikas indeksa aprēķināšana pašvaldībās jauniešu dzīves kvalitātes novērtēšanai” ietvaros

Madonas novada pašvaldība

2014

SATURS

Ievads	3
1. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcija	4
1.1. Indeksa mērķis.....	4
1.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijas	4
1.3. Indeksa dimensiju kopējais politikas jomu ietvars	8
1.4. Jaunatnes politikas indeksa vērtējuma atšifrējums	8
2. Pētījuma analīzes metodoloģija	10
3. Pētījuma rezultāti	11
3.1. Rezultātu apkopojums un secinājumi	11
3.1.1. Jauniešu dzīves kvalitātes pētījuma rezultātu salīdzinājums ar Latviju.....	11
3.1.2. Jauniešu dzīves kvalitātes pētījuma rezultāti Madonas novadā	12
3.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Latvijā	13
3.3. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss: Madonas novads un Latvija.....	14
3.4. Rezultātu salīdzinājums Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensiju vidū: Madonas.....	15
novads un Latvija	15
3.5. Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū Madonas novadā	16
3.6. Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū Madonas novadā un Madonas novada pagastu un Madonas pilsētas teritorijā.....	20
4. Pētījuma secinājumi un ieteikumi	22
5. Pielikums	23

Ievads

2012.gadā ir izstrādāts jaunatnes politikas īstenošanas indekss, kas ļauj sistemātiski un konceptuāli apkopot un izvērtēt jaunatnes politikas ietekmes un rezultātus noteiktās jauniešu dzīves jomās. Šāds jaunatnes politikas indekss nodrošina iespēju pēc vienotiem parametriem novērtēt jaunatnes politikas īstenošanas procesu gan Latvijā kopumā, gan katrā pašvaldībā atsevišķi. Indeksa izstrādes procesā tika veikta citu valstu pieredzes izpēte, Latvijas Republikas un Eiropas Savienības tiesību aktu izpēte, kā arī veidotas ekspertu diskusijas.

Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa izmantošana sniedz plašu ieskatu jaunatnes ikdienā, norādot uz pašreizējo jaunatnes situāciju valstī. Savukārt ilgtermiņā sniedz iespējas izvērtēt jaunatnes politikas ietekmes sfēras un rezultātu izmaiņas, un tas ļaus izstrādāt risinājumus jaunatnes situācijas uzlabošanai.

Madonas novada pašvaldības projekts „Jauniešu dzīves kvalitātes pētījums Madonas novadā”, tika iesniegts un atbalstīts Jaunatnes starptautiskās programmu aģentūras izsludinātajā projektu konkursā „Ilggadējā monitoringa ietvaros izstrādātā jaunatnes politikas indeksa aprēķināšana pašvaldībās jauniešu dzīves kvalitātes novērtēšanai”. Jauniešu dzīves kvalitātes pētījumu projekta ietvaros veica Madonas novada pašvaldības projektu sagatavošanas un ieviešanas speciāliste Indra Kārklīņa, kā arī brīvprātīgie jaunieši no Madonas multifunkcionālā jauniešu iniciatīvu centra „Kubs”.

Projekta mērķis - Sekmēt un veicināt Jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanos Madonas novadā.

Projekta tiešie mērķi:

1. Novērtēt un apkopot jauniešu dzīves kvalitāti Madonas novadā, izmantojot Jaunatnes politikas īstenošanas indeksu.
2. Ar pētījuma rezultātiem iepazīstināt Madonas novada pašvaldību, Izglītības nodaļu, darba ar jaunatni iesaistītās institūcijas un sabiedrību.

Pētījuma laiks un vieta: 2014. gada oktobris, Madonas novads

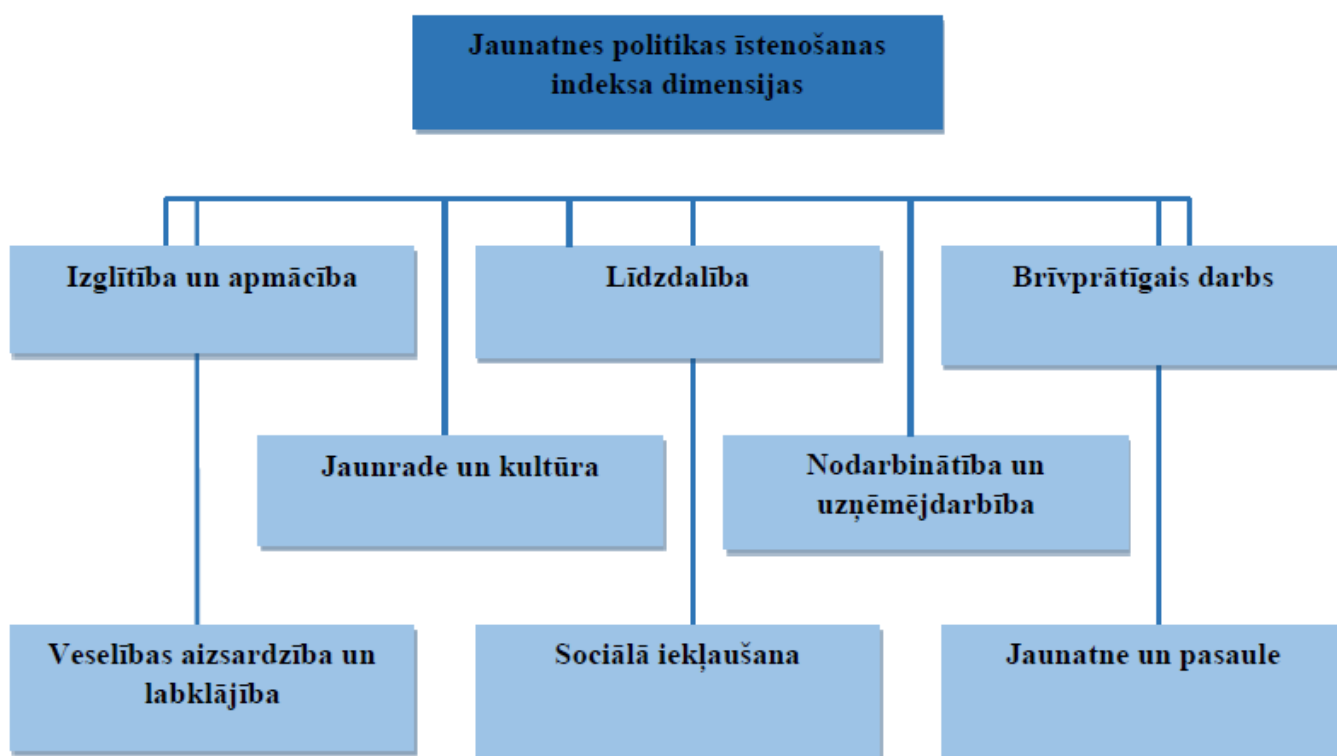
1. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa koncepcija

1.1. Indeksa mērķis

Noskaidrot dažādu jaunatnes politikas aspektu ietekmi uz jauniešu dzīvi un pašvērtējumu, īpaši pievērsties Jaunatnes likumā definētajiem vienlīdzības, līdzdalības un jauniešu interešu ievērošanas principiem.

Kopumā indekss – skaitliski izteikts, matemātisks aprēķināts rādītājs – visaptveroši atbild uz jautājumu: Kā jaunieši novērtē savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā?

1.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijas

- **Izglītība un apmācība**

Izglītība kopumā tiek uzskatīta par kvalitatīvas un spējīgas sabiedrības attīstības pamatu, tādēļ izglītības un dažāda veida apmācību kvalitātes un pieejamības jautājumiem jaunatnes politikas kontekstā tiek pievērsti īpaši padziļināta uzmanība. Tāpat sabiedrības attīstībai nozīmīga ir daudzpusīga un dažādas izglītības pieejamība, kas, ne tikai sniedz iespējas īstenot noteiktas vēlmes,

bet tajā pat laikā arī atklāj alternatīvas izglītības un attīstības iespējas. Politikas īstenošanas indeksa kontekstā izglītības un apmācības dimensijā ietvertie jautājumi kopumā sniedz atbildi uz jautājumu:

Kādas ir jauniešu iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru?

Lai noskaidrotu atbildes uz šo kopējo dimensijas jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par izglītības un apmācības pakalpojumu pieejamību, šīs pieejamības atbilstību reālajām pakalpojumu izmantošanas vēlmēm, kopējo izglītības kvalitātes un skolas piedāvāto aktivitāšu apjoma novērtējumu.

- **Līdzdalība**

Līdzdalība kopumā ir ļoti plašs jēdziens, kas ietver dažādas līdzdalības aspektus un formas. Dažādu līdzdalības formu pieejamība un sasniedzamība veicina ne tikai indivīda personīgo attīstību, bet arī tolerantas un rīcībspējīgas sabiedrības veidošanos. Līdzdalības kontekstā ir īpaši svarīgi pievērsties tieši jaunatnes līdzdalībai dažādās aktivitātēs un sabiedrības procesos, jo tieši šādā veidā jauniešiem tiek atklātas iespējas pierādīt sevi un veidot vidi sev apkārt. Politikas īstenošanas indeksa līdzdalības dimensijā ietvertie jautājumi kopumā sniedz atbildi uz jautājumu:

Cik aktīvi ir jaunieši kopumā un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie?

Lai noskaidrotu atbildes uz centrālo dimensijas jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par to, cik lielā mērā dažādu līdzdalības aktivitāšu pieejamība atbilst jauniešu reālajai vēlmei iesaistīties dažādās līdzdalības formās, par to, kāds ir pašreizējais līdzdalības rādītājs jauniešu vidū, kāda ir jauniešu līdzdalības pieredze un kā jaunieši novērtē informācijas pieejamību par dažādām līdzdalības aktivitātēm.

- **Brīvprātīgais darbs**

Jaunatnes brīvprātīgā darba veicināšana un atbalstīšana ir viena no jaunatnes politikas prioritātēm. Galvenie ieguvumi no brīvprātīgā darba veikšanas ir jauniešiem pašam – viņa zināšanu, prasmju, iemaņu attīstība un lietderīga brīvā laika pavadīšana. Tomēr, kā pierādījuši pētījumi¹, brīvprātīgā darba veikšana jauniešu vidū Latvijā nav aktuāla, un jaunieši īsti neizprot brīvprātīgā darba nozīmi un ieguvumus no tā veikšanas. Lai izprastu kāds ir brīvprātīgā darba attīstības potenciāls un reālā situācija, politikas īstenošanas indekss brīvprātīgā darba dimensijā ietver jautājumus, kuri sniedz atbildi uz jautājumu:

Cik lielā mērā jaunieši ir ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā?

¹ SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” LR Bērnu un ģimenes lietu ministrijas pasūtījumā

„Jauniešu sociālās un politiskās darbības izpēte Latvijā. Gala ziņojums”. Rīga, 2007. 91.lpp. Pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/jaunatne/petijumi/Jauniesu_socialas_un_politiskas_darbibas_izpete_Latvija.pdf

Lai noskaidrotu atbildi uz šo dimensijas kopējo jautājumu, tiek noskaidrota jauniešu brīvprātīgā darba veikšanas regularitāte, vēlme turpmākajā gadā veikt brīvprātīgo darbu un kopējās informācijas par brīvprātīgo darbu pieejamība.

- **Jaunrade un kultūra**

Jauniešu attīstība lielā mērā ir saistīta tieši ar kultūras, sociālo un ekonomisko vidi, kurā jaunieši attīstās. Plašs kultūras skatījums sniedz jauniešiem iespējas „redzēt” un „zināt” vairāk, meklēt dažādus risinājumus un izvērtēt dažādus rīcības modeļus ikdienas situācijās. Tieši plaša dažādu zināšanu bāze tiek uzskatīta par jaunrades un inovāciju veicinātāju sabiedrībā, savukārt tieši jaunrades reālais līmenis un potenciāls veicina sabiedrības ekonomiskās un sociālās situācijas uzlabošanu.

Latvijas līmenī uzmanība tiek pievērsta tieši kopējā aktivitātes līmeņa identificēšanai, kas norāda, cik lielā mērā tiek apmierinātas jauniešu vajadzības pēc jaunrades un kultūras aktivitātēm. Jaunrades un kultūras dimensijas kopējais jautājums ir:

Cik aktīvi ir jaunieši iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs?

Lai noskaidrotu atbildi uz šo jautājumu, jauniešiem tiek uzdots jautājumu kopums par interesi izmantot dažādus kultūras pakalpojumus, par dažādu pasākumu pieejamības atbilstību pakalpojumu izmantošanas interesi, kā arī par aktivitātes līmeni pasākumu organizēšanas iniciēšanai.

- **Nodarbinātība un uzņēmējdarbība**

Jautājumi, kas saistīti ar jaunatnes nodarbinātību mūsdienās gan Eiropas, gan Latvijas līmenī ir īpaši aktuāli – bieži tiek diskutēts par jaunatnes bezdarbu, apgūto zināšanu līmeņa un kvalitātes neatbilstību darba tirgus prasībām, grūtībām savienot darbu ar mācībām un dažāda vecuma jauniešiem piemērotu nodarbinātības veidu trūkumu. Tajā pašā laikā, kad pastāv sarežģījumi jaunatnes nodarbinātības jomā, paralēli tiek norādīts, ka ekonomisko attīstību var veicināt kvalitatīvas uzņēmējdarbības attīstība un jaunu, inovatīvu uzņēmumu veidošanās.

Šādu skatījumu kontekstā lielākā uzmanība jāpievērš jautājumiem par apgūto prasmju kvalitāti un piemērotību darba tirgum, kā rezultātā jauniešiem tiktu nodrošināta konkurētspējīga pozīcija, sagatavojoties dzīvei pēc izglītības apgūšanas.

Nodarbinātības un uzņēmējdarbības dimensijas kopējais jautājums ir:

Kā jaunieši novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū?

Lai rastu atbildi uz šo jautājumu, tiek noskaidroti jauniešu viedokļi par viņu apgūto prasmju piemērotību darba tirgum, īpaši pievēršoties prasmēm un zināšanām, kuras apgūtas skolā un studijās, un prasmēm un zināšanām, kuras apgūtas interešu vai neformālās izglītības vietās, kā arī par vēlāmākajām nodarbinātības formām nākotnē.

- **Veselības aizsardzība un labklājība**

Veselības un labklājības līmenis kopumā tiek mērīts ļoti dažādi (piemēram, kopējie labklājības un dzīves kvalitātēs pētījumi; atsevišķi OECD finansētie pētījumi), tomēr visbiežāk pētījumos padziļināta uzmanība tiek pievērsta atsevišķiem, konkrētiem veselības, sociālās politikas vai labklājības aspektiem. Kopumā iegūtā informācija ir salīdzinoši sadrumstalota un sarežģīti pārvaldāma. Lai Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā iegūtie dati būtu savstarpēji salīdzināmi, ērti iegūstami un salīdzinoši viegli analizējami un izmantojami, tiek pieņemts, ka galvenais princips šīs dimensijas izstrādē ir vispārīgums. Kopējais veselības aizsardzības un labklājības dimensijas jautājums ir:

Kāds ir vispārējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis?

Lai gūtu atbildi uz šo jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par viņu dzīves kvalitātes novērtējumu, veselības stāvokli un fizisko aktivitāšu līmeni.

- **Sociālā iekļaušana**

Sociālās iekļaušanas tematika aptver ne tikai jautājumus par emocionālo drošību vai līdzvērtīgu iespēju nodrošināšanu pēc dažādām pazīmēm atšķirīgām personām, sociālās iekļaušanas jautājumi ir arī jautājumi par labvēlīgas vides nodrošināšanu, kopējā savstarpējās uzticības līmeņa nodrošināšanu un iespējām ietekmēt sev nozīmīgus apkārtējos notikumus². Kopējais jautājums Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā Sociālās iekļaušanas dimensijā ir:

Kāda ir jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē?

Šajā dimensijā tiek aptverti jautājumi par uzticības līmeni citiem cilvēkiem un par iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu dažādos sociālajos līmeņos.

- **Jaunatne un pasaule**

Mūsdienu globalizētajā pasaulē ir radušās dažādas iespējas, kuras pirms vairākiem gadu desmitiem nepastāvēja. Interneta attīstība nodrošinājusi iespēju komunicēt ar dažādu tautību un valstu pārstāvjiem; ir pavērušās plašākas izglītības, nodarbinātības iespējas; paaugstinās ne tikai informētības pakāpe par dažādiem pasaules līmeņa notikumiem, bet arī interese par tiem.

Šobrīd jaunieši vairs nesaista savu ikdienu un dzīvi kopumā tikai ar kādu vienu nelielu teritoriālu vienību. Tāpēc ir nozīmīgi panākt to, ka jaunieši izprot savu „vietu” un nozīmi pasaulē –

² LR Labklājības ministrija. Sociālā iekļaušana. Situācijas raksturojums.

jauni cilvēki ir spējīgi, aktīvi rīkojoties un līdzdarbojoties, veidot sev patīkamu un piemērotu sociālo, ekonomisko un politisko vidi. Kopējais jautājums Jaunatnes politikas īstenošanas kontekstā Jaunatnes un pasaules dimensijā ir:

Kā jaunieši izjūt savas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu un cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem?

Lai atbildētu uz šo dimensijas kopējo jautājumu, jauniešiem tiek uzdoti jautājumi par informētības līmeni par notikumiem dažāda līmeņa teritoriālajās vienībās, par iespējām ietekmēt dažādu valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu un iespējām ietekmēt tieši jauniešu ikdienā un sadzīvē nozīmīgu jautājumu izlemšanu dažāda līmeņa teritoriālajās vienībās.

1.3 Indeksa dimensiju kopējais politikas jomu ietvars

Kopumā Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa jomās ir aptvertas galvenās tiesību aktos definētās jaunatnes politikas darbības jomas. Visas identificētās dimensijas - izglītība un apmācība; līdzdalība; brīvprātīgais darbs; jaunrade un kultūra; nodarbinātība un uzņēmējdarbība; veselības aizsardzība un labklājība; sociālā iekļaušana; jaunatne un pasaule - ir nozīmīgi jaunatnes politikas virzieni, kuri tiek uzskatīti par centrālajiem jaunatnes politikas izveidē.

Katra no indeksa dimensijām atbild uz konkrētu jautājumu, kas ļauj indeksa vērtējumus analizēt ne tikai kopumā, bet arī par katru dimensiju atsevišķi, kā arī nodrošina ērtāku indeksa rezultātu salīdzināšanu gan dažādu teritoriālu vienību vidū, gan laika gaitā.

Izveidotais Jaunatnes politikas īstenošanas indekss balstās Latvijas Jaunatnes likumā norādītajos jaunatnes politikas pamatprincipos, un izmantojot indeksu ir iespējams noskaidrot dažādu jaunatnes politikas aspektu ietekmi uz jauniešu dzīvi un pašizjūtu, kā arī izvērtēt šo politikas aspektu sniegumu laika gaitā.

1.4. Jaunatnes politikas indeksa vērtējuma atšifrējums

Rezultātu analīze tiek balstīta uz snieguma novērtēšanas skalu, kurā kopējais stāvokļa novērtējums tiek sadalīts 5 vienādās vērtējumu grupās (robežās ik pa 20 punktiem), kur katrai grupai atbilst noteikts vērtējums:

- no 0 līdz 20 punktiem – zems novērtējums;
- no 21 līdz 40 punktiem - drīzāk zems novērtējums;
- no 41 līdz 60 punktiem – vidējs novērtējums;
- no 61 līdz 80 punktiem - drīzāk augsts novērtējums;
- no 81 līdz 100 punktiem - augsts novērtējums.

Indeksa dimensiju vai kopējais indeksa rezultāts tiek uzskatīts par ļoti augstu, ja indekss ir 81 punkts vai vairāk. Šis rādītājs - vismaz 81 punkts – tāpat tiek uzskatīts par vēlamu situāciju politikas novērtējuma kontekstā. Tomēr jāņem vērā tas, ka indeksu var uzlabot tikai pakāpeniski, piemēram, gada laikā reāli sasniedzams indeksa uzlabojums ir vismaz 3 indeksa punkti.

2. Pētījuma analīzes metodoloģija

Mērķa grupa: Madonas novada jaunieši vecumā no 13 – 25 gadiem

Aptaujas veikšanas laiks: 2014. gada 1. - 30. oktobris

Izlase: Pētījums tika veikts kvantitatīvas aptaujas veidā. Intervijas ar respondentiem tika veiktas ar tiešo papīra interviju metodi atsevišķās demogrāfiskajās grupās. Visu tautību respondenti par aptaujas valodu izvēlējās latviešu valodu.

Izlases lielums: 459 Madonas novada jaunieši.

Pētījuma metode: Pētījums tika veikts kvantitatīvas aptaujas veidā, izmantojot jaunatnes politikas īstenošanas indeksa metodiku.

Datu apstrāde – dati svērti pēc dzimuma, vecuma un tautības. Rezultātu analīze tik veikta atbilstoši jaunatnes politikas īstenošanas indeksa metodikai.

Kvalitātes kontrole: Visos pētījuma posmos tiek nodrošināta kvalitātes kontrole.

Datu svēršanas procedūra: Datu svēršana tika veikta pēc dzimuma, vecuma un tautības.

Rezultātu precizitāte: Pie izlases apjoma (n = 459) pētījuma kopējā kļūda ir +/- 5 % ar 95% varbūtības līmeni.

Vidējais aptaujas anketas aizpildīšanas laiks: 20 minūtes.

Pētījuma instrumentārijs – aptaujas anketa.

3. Pētījuma rezultāti

3.1. Rezultātu apkopojums un secinājumi

2012. gadā izstrādātais „Jaunatnes politikas īstenošanas indekss” ļauj apkopot un izvērtēt jaunatnes politikas ietekmes un rezultātus noteiktās jauniešu dzīves jomās. Indekss nodrošina iespēju veikt un pēc vienotiem parametriem novērtēt jaunatnes politikas īstenošanas procesu gan Latvijā kopumā, gan katrā pašvaldībā atsevišķi.

3.1.1. Jauniešu dzīves kvalitātes pētījuma rezultātu salīdzinājums ar Latviju

Madonas novada jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītājs ir augstāks (52 punkti) kā kopējais indeksa rādītājs Latvijā (51 punkts). Latvijā kopumā un Madonas novadā jauniešu pašvērtējums un viņu sniegtais dzīves kvalitātes novērtējums jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijās norāda, ka dzīves kvalitāte un iespējas sekmīgi sagatavoties un iekļauties pieaugušo dzīvē, tiek vērtētas viduvēji. Ņemot vērā katrā dimensijā iegūtos rādītājus un salīdzinot tos ar Latvijas kopējā Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītājiem, var secināt, ka jaunatnes politikas īstenošanā ir jāveicina situācijas uzlabošana un pilnveidošana, katrā jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijā atsevišķi, lai sasniegtu labākus rādītājus.

Analizējot iegūtos rezultātus pētījumā un jauniešu situāciju Madonas novada pašvaldībā, un veicot salīdzinājumu ar kopējiem Latvijas rādītājiem, varam secināt, ka trīs politikas dimensijās „Izglītība un apmācība”, “Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” un „Veselības aizsardzība un labklājība” ir augstāks vērtējums kā Latvijā kopumā.

- Dimensija „Izglītība un apmācība” tāpat, kā vidēji valstī, arī pašvaldībā ir saņēmis drīzāk augstu novērtējumu. Tas norāda, ka Madonas novada jaunieši kopumā savas iespējas iegūt vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru uzskata par sev pieejamāku nekā Latvijā kopumā.
- Dimensija „Veselības aizsardzība un labklājība” tāpat, kā vidēji valstī, arī pašvaldībā ir saņēmis drīzāk augstu novērtējumu. Tas norāda, ka gan Madonas novada, gan Latvijas jaunieši kopumā pozitīvi vērtē savu dzīves kvalitāti un veselību, kā arī iespēju iesaistīties fiziskās aktivitātēs.;
- Dimensija „Uzņēmējdarbība un nodarbinātība” ir vērtējama, kā drīzāk augsta, nekā kopumā Latvijā. Iegūtais rezultāts dimensijā ir augstāks nekā Latvijā, daļa jaunieši vērtē šo dimensiju kā pozitīvu, taču ir daļa jaunieši, kam iegūtās zināšanas skolā, ne vienmēr ļauj nodrošināt un

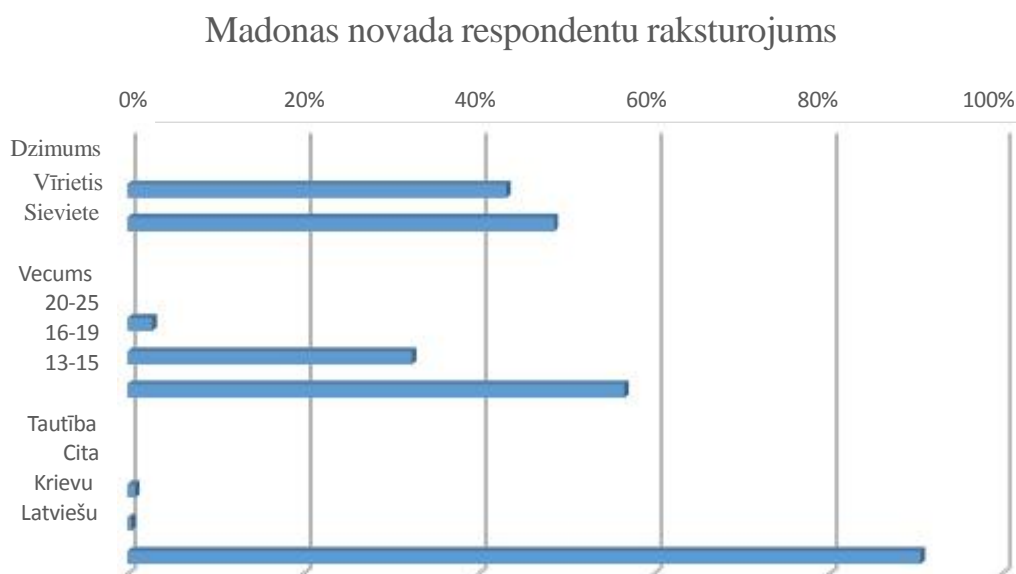
atrast savai izglītībai atbilstošāko darbu. Tāpat arī tiek norādīts, ka nevienmēr iegūtās zināšanas skolā ir palīdzējušas jauniešiem iekļauties darba tirgū.

Dimensija „Brīvprātīgais darbs” tiek vērtēts kā vidējs. Taču ņemot vērā pētījuma rezultātus, Madonas novada jaunieši ir aktīvāki un aktīvāk iesaistās brīvprātīgā darba veikšanā un vairāk interesējās par brīvprātīga darba veikšanas iespējām, nekā Latvijā kopumā.

Savukārt pētījuma rezultātā zemākus rādītājus, nekā kopumā Latvijā ir ieguvušas dimensijas „Jaunrade un kultūra”, „Sociālā iekļaušana”, “Līdzdalība” un „Jaunatne un pasaule”. Pētījuma rezultātā

- Dimensijā „Jaunrade un kultūra” iegūtais rezultāts ir izteikti vidējs, tas norāda, ka jaunieši šajā jomā ir vidēji aktīvi un viņiem ir daļēja interese par kultūras norisēm, kā arī piekļuve dažādiem kultūras pakalpojumiem ir novērtēta zemāk nekā kopumā Latvijā.
- Dimensija „Līdzdalība” līdzīgi, kā Latvijā kopumā ir novērtēta drīzāk zemu. Madonas novada jauniešu pašvērtējums šajā aspektā būtiski neatšķiras no pārējās Latvijas. Tas norāda uz jauniešu zemo pašapziņu par savām iespējām un vēlmi iesaistīties gan dažādās sabiedriski politiskās aktivitātēs, gan lēmumu pieņemšanā. Tāpēc aktīvi ir jāturpina un jāveicina jauniešu līdzdalība un vēlme pašiem darboties un piedalīties dažādās organizācijās gan savā izglītības iestādē, gan pašvaldībā kopumā.
- Dimensija „Sociāla iekļaušana” un „Jaunatne un pasaule” lielā mērā parāda jauniešu zemo vēlmi un iespējas piedalīties gan izglītības iestādes, gan pašvaldības dažādās sociālās dzīves aktivitātēs. Taču dimensija „Jaunatne un pasaule” ir ieguvusi vienādu novērtējumu salīdzinājumā ar kopējo rādītāju Latvijā.

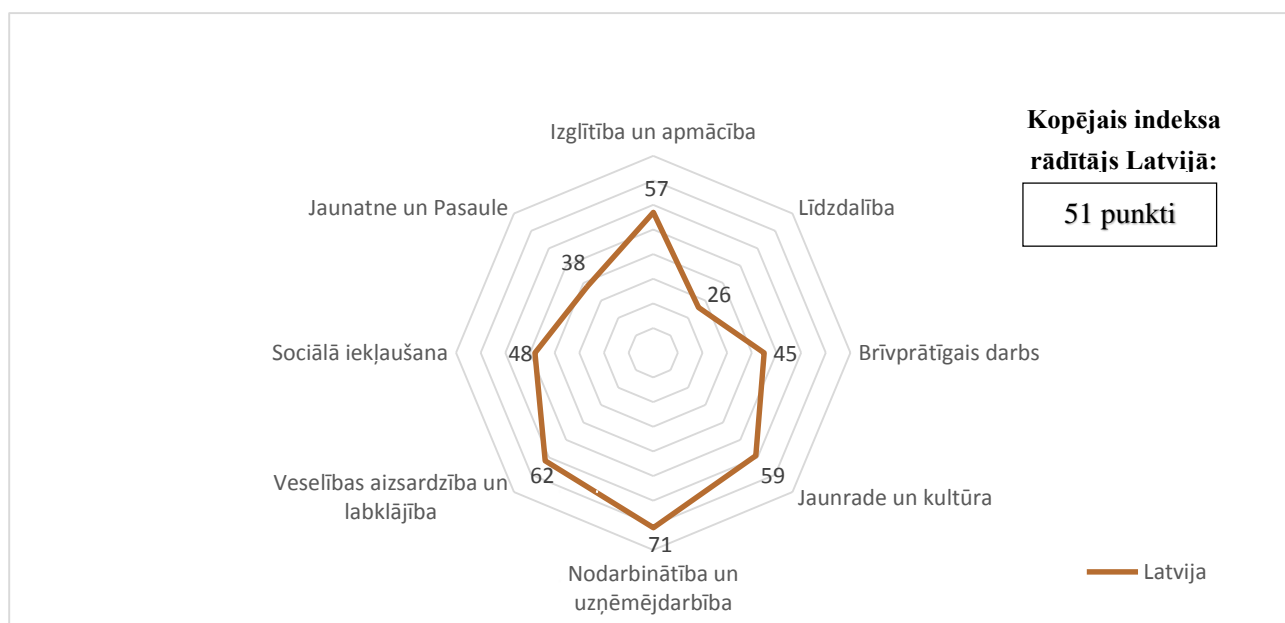
3.1.2. Jauniešu dzīves kvalitātes pētījuma rezultāti Madonas novadā Aptaujāto respondentu sadalījums:

Analizējot iegūtos pētījuma rezultātus Madonas novadā, augstāk par vidējo Madonas novada indeksu ir novērtētas dimensijas „Izglītība un apmācība”, „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” un „Veselības aizsardzība un labklājība”. Visaugstāk novērtētā dimensija Madonas novadā punktu ziņā ir „Veselības aizsardzība un labklājība” - 71 punkti, “Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” – 68 punkti un “Izglītības un kultūra” – 61 punkti.

Viszemāk novērtētās dimensijas salīdzinājuma ar vidējo Madonas novada indeksa rādītāju ir „Līdzdalība”, „Sociālā iekļaušana”, “Brīvprātīgais darbs”, “Jaunrade un kultūra” un „Jaunatne un pasaule”. Visi šo dimensiju rādītāji norāda uz Madonas novada jauniešu zemo aktivitāti un vēlmi iesaistīties/piedalīties sabiedriskajā un politiskajās aktivitātēs, brīvprātīgā darba veikšanā, vienlaicīgi norādot, ka jauniešiem trūkst spējas un pārliecības ietekmēt dažādu lēmumu pieņemšanu gan valsts, gan pašvaldības līmenī.

3.2. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Latvijā

Latvijā Jaunatnes politikas īstenošanas indekss kopumā ir vērtējams kā viduvējs, un tas sasniedz 51 punktu no 100. Tas nozīmē, ka jaunieši Latvijā savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā, vērtē kā viduvējas. Par vēlamu situāciju politikas novērtējuma kontekstā, atbilstoši izstrādātajai metodoloģijai, tiek uzskatīts vismaz 81 punkts no 100.

Indeksa rādītājs Latvijā: $57+26+45+59+71+62+48+38/8 = 51$ punkti

	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
Latvija	57	26	45	59

	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzība un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
Latvija	71	62	48	38

	Rezultāts ir nozīmīgi augstāks nekā vidējais Latvijas indeksa rādītājs (51 punkts)
	Rezultāts ir nozīmīgi zemāks nekā vidējais Latvijas indeksa rādītājs (51 punkts)

3.3. Jaunatnes politikas īstenošanas indekss: Madonas novads un Latvija

Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa kopējais rādītājs Madonas novadā ir 52 punkti no 100 maksimāli iespējamiem. Tas ir augstāks kā Latvijas kopējais Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītājs, kas ir 51 punkts. Tas nozīmē, ka kopumā Madonas novada jaunieši, savas iegūtās prasmes, vēlmes un dažādu iespēju pieejamību, sagatavojoties patstāvīgai un kvalitatīvai dzīvei sabiedrībā

vērtē augstāk kā Latvijā vidēji. Lai arī indeksa vērtējums Madonas novadā ir augstāks par Latvijas vidējo, tomēr tas līdzīgi Latvijas rādītājam ir uzskatāms par vidēju novērtējumu. Madonas novadā, gan Latvijā kopumā jaunatnes politikas īstenošanai ir jāpievērš liela uzmanība, jo neviens no politikas dimensiju rādītājiem nav sasniedzis 81 punktu, kas saskaņā ar metodoloģiju ir uzskatāms par augstu sniegumu un norādītu uz ļoti labvēlīgu un vēlamu situāciju.

3.4. Rezultātu salīdzinājums Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensiju vidū: Madonas novads un Latvija

Dimensija	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
Madona	61	33	51	51
Latvija	57	26	45	59

Dimensija	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzība un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
Madona	68	71	45	38
Latvija	71	62	48	38

	Rezultāts ir nozīmīgi augstāks nekā attiecīgās dimensijas vidējais rādītājs Latvijā
	Rezultāts ir nozīmīgi zemāks nekā attiecīgās dimensijas vidējais rādītājs Latvijā

Salīdzinot iegūtos pētījuma rezultātus Madonas novadā ar kopējiem Latvijas rezultātiem, ir redzams, ka politikas īstenošanas indeksa dimensijas “Veselības aizsardzība un labklājība” (Madonas novads – 71 punkti, Latvija – 62 punkti), “Brīvprātīgais darbs” (Madonas novads – 51 punkti, Latvija 45 punkti) un “Izglītība un apmācība” (Madonas novads - 61 punkti, Latvija – 57 punkti) ir novērtētas augstāk, kā vidēji valstī kopumā.

Līdzīgi kā Latvijā arī Madonas novadā jaunatnes politikas īstenošanas dimensija „Līdzdalība” tiek vērtēta zemu (Madonas novads: 33 punkti, Latvija: 26 punkti). Tas liecina, ka Madonas novada jaunieši un jaunieši Latvijā kritiski vērtē savas iespējas un vēlmi piedalīties/iesaistīties dažādās sociālās vai politiskās jomas aktivitātēs.

Savukārt 3 no jaunatnes politikas īstenošanas dimensijām Madonas novadā ir vērtētas sliktāk kā attiecīgajā jomā vidēji Latvijā. Zemāk vērtētās jaunatnes politikas īstenošanas dimensijas Madonas

novada pašvaldībā salīdzinājuma ar Latviju ir “Jaunrade un kultūra” (Madonas novads – 51 punkti, Latvija 59 punkti), “Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” (Madonas novads – 68 punkti, Latvija - 71 punkti) un “Sociālā iekļaušana” (Madonas novads – 45 punkti, Latvija - 48 punkti). Vienlīdzīgs vērtējums gan Madonas novadā un Latvijā ir izteikts jaunatnes politikas īstenošanas indeksa dimensijai “Jaunatne un pasaule” (Madonas novads – 38 punkti, Latvija – 38 punkti).

Tas liecina, ka Madonas novada jaunieši uzskata, ka minētajās nozarēs jaunatnes politika netiek īstenota pietiekami aktīvi. Jauniešiem salīdzinājumā ar valsti kopumā, nav plaši pieejami dažādi sociāli un kultūras pakalpojumi. Ņemot vērā dimensijas “Jaunatne un pasaule” novērtējumu var secināt, ka jaunieši savas iespējas un vēlmi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos un līdzdarboties dažādās sabiedriskās aktivitātēs vērtē zemu.

3.5. Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū Madonas novadā

	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra
Madona	61	33	51	51

	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzība un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un pasaule
Madona	68	71	45	38

	Rezultāts ir nozīmīgi augstāks nekā vidējais Madonas novada indeksa rādītājs (52 punkti)
	Rezultāts ir nozīmīgi zemāks nekā vidējais Madonas novada indeksa rādītājs (52 punkti)

Jaunatnes politikas īstenošanas dimensiju salīdzinājums ar Madonas novada vidējo indeksa rādītāju, kurš ir 52 punkti, parāda, ka pašvaldības jaunieši visaugstāk ir novērtējuši dimensijas „Veselības aizsardzība un labklājība”, „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” un „Izglītība un apmācība”. Tas nozīmē, ka jauniešu vērtējums šīm politikas nozarēm salīdzinājumā ar pārējām dimensijām ir vērtējams kā pozitīvs. Zemāk kā vidēji novadā jaunatnes politika rādītāji ir dimensijās “Brīvprātīgais darbs” un “Jaunrade un kultūra”. Ievērojami sliktāk kā vidēji novadā jaunatnes politika tiek īstenota dimensijās „Sociālā iekļaušana”, „Jaunatne un pasaule” un „Līdzdalība”. Jauniešu pašnovērtējums atklāj, ka jaunieši savas iespējas un vēlmi piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos un līdzdarboties dažādās sabiedriskās aktivitātēs vērtē zemu.

- **Veselības aizsardzība un labklājība**

Dimensijas “Veselības aizsardzības un labklājības” kopējais jautājums ir: „Kāds ir vispārējais jauniešu fiziskās veselības un labklājības līmenis?”. Veselības un labklājības līmeņa noskaidrošanai

tika uzdoti jautājumi par jauniešu dzīves kvalitātes vispārēju novērtējumu, veselības stāvokli un fizisko aktivitāšu līmeni novadā.

Ņemot vērā iegūtos rezultātus Madonas novada pētījumā visaugstākais vērtējums ir dimensijai „**Veselības aizsardzība un labklājība**”. Iegūtais indeksa rādītājs ir **71 punkti** no 100 un tas ir uzskatāms par drīzāk augstu rādītāju. Iegūtais rezultāts ļauj secināt, ka Madonas novada jauniešu pašnovērtējums savas dzīves kvalitātei un veselībai, kā arī fizisko aktivitāšu līmenim ir pozitīvs.

- **Nodarbinātība un uzņēmējdarbība**

Dimensijas „Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” kopējais jautājums ir: „*Kā jaunieši novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar iekļaušanos darba tirgū?*”. Lai iegūtu atbildes uz šo jautājumu jauniešiem tika uzdots jautājumu kopums par to, vai viņu iegūtās prasmes un zināšanas, kuras iegūtas gan vispārējās izglītības, gan neformālās izglītības ceļā, ir piemērotas, lai iekļautos darba tirgū.

Dimensijai „**Nodarbinātība un uzņēmējdarbība**” Madonas novada pašvaldībā dzīvojošo jauniešu vidū ir sniegts drīzāk augsts novērtējums. Dimensija ir novērtēta ar **68 punktiem** no 100. Indeksa vērtējums šajā dimensijā parāda, ka jaunieši augstu novērtē savu iegūto prasmju kvalitāti saistībā ar paredzamo iekļaušanos darba tirgū. Taču ir daļa jaunieši, kam iegūtās zināšanas skolā, ne vienmēr ļauj nodrošināt un atrast savai izglītībai atbilstošāko darbu. Tāpat arī tiek norādīts, ka nevienmēr iegūtās zināšanas skolā un iegūtie cilvēku kontakti ir palīdzējuši iekļauties darba tirgū.

- **Brīvprātīgais darbs**

Dimensijas „Brīvprātīgais darbs” kopējais jautājums ir: „*Cik lielā mērā jaunieši ir ieinteresēti brīvprātīgā darba veikšanā?*”. Šajā dimensijā, tika noskaidrota jauniešu viedoklis par jauniešu esošo pieredzi brīvprātīgā darba veikšanā, par jauniešu vēlmi iesaistīties brīvprātīgā darba veikšanā, kā arī par informācijas pietiekamību par brīvprātīgā darba veikšanas iespējām.

Dimensija „**Brīvprātīgais darbs**” ir novērtēta ar **51 punktiem** no 100, kas atbilst vidējam rezultātam. Tas norāda, ka novada jauniešiem ir interese par brīvprātīgā darba veikšanu un jaunieši, kas nekad nav veikuši brīvprātīgo darbu ir vēlme iesaistīties brīvprātīgā darba veikšanā. Tāpat arī tiek norādīts, ka ir pietiekoši pieejama informācija par brīvprātīga darba iespēju veikšanu Madonas novadā.

- **Jaunrade un kultūra**

Dimensijas “Jaunrades un kultūras” kopējais jautājums ir: „*Cik aktīvi ir jaunieši, iesaistoties dažādās kultūras aktivitātēs?*”. Jauniešu aktivitātes noskaidrošanai tika uzdoti jautājumi par iesaistīšanos

dažādu kultūras pasākumu organizēšanā, kā arī kultūras pakalpojumu pieejamību un vēlmi tos izmantot.

Dimensija „**Jaunrade un kultūra**” ir novērtēta ar **51 punktiem** no 100 un atbilst vidējam novērtējumam. Tas nozīmē, ka Madonas novada jaunieši uzskata, ka viņu iespējas un vēlme iesaistīties un izmantot dažādus kultūras pakalpojumus ir vidēja.

- **Izglītība un apmācība**

Dimensijas „Izglītības un apmācības” kopējais jautājums ir: „*Kādas ir jauniešu iespējas iegūt viņiem vēlamu izglītības un apmācības pakalpojumu apmēru?*”. Lai iegūtu jauniešu vērtējumu viņu iespējām saņemt izglītības un apmācības pakalpojumus, tika uzdoti jautājumi par dažādu neformālās izglītības aktivitāšu pieejamību novadā un jauniešu gatavību tajās piedalīties.

„**Izglītības un apmācības**” jomas novērtējums Madonas novadā ir **61 punkti** no 100, kas atbilst vidējam novērtējumam. Iegūtie rezultāti norāda, ka jaunieši savas izglītības un dažādas neformālās izglītības iegūšanas iespējas vērtē viduvēji.

- **Sociālā iekļaušana**

Dimensijas „Sociālā iekļaušana” kopējais jautājums ir: „*Kāda ir jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē?*”. Jauniešu pašnovērtējuma iegūšanai tika iekļauti jautājumi par viņu iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu dažādos līmeņos – ģimenē, draugu lokā, izglītības iestādē, pašvaldībā un Latvijā. Jauniešu iekļaušanos apkārtējā sociālajā vidē raksturo arī vispārējais uzticēšanās līmenis.

Dimensija „**Sociālā iekļaušana**” Madonas novadā ir novērtēta ar **45 punktiem** no 100, kas ir uzskatāms par drīzāk zemu novērtējumu. Iegūtais rezultāts liek secināt to, ka jauniešu pašizjūta apkārtējā sociālajā vidē, kas ir saistīta ar uzticības līmeni citiem cilvēkiem un iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu dažādos sociālajos līmeņos, ir zema.

- **Jaunatne un pasaule**

Dimensijas „Jaunatne un pasaule” kopējais jautājums ir: „*Kā jaunieši izjūt savas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu, un cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem?*”

Jauniešu lēmumu pieņemšanas pašnovērtējums tika iegūts ar atbildēm uz jautājumiem par iespējām ietekmēt dažādu valsts un sabiedrības līmeņa lēmumu pieņemšanu, tai skaitā arī par jauniešu ikdienā un sadzīvē nozīmīgu jautājumu izlemšanu. Jauniešu izpratni par savu vietu pasaulē raksturo atbildes uz jautājumu par informētību par notikumiem dažāda līmeņa teritoriālajās vienībās.

Dimensija „**Jaunatne un pasaule**” ir novērtēta ar **38 punktiem** no 100 maksimāli iespējamiem. Pētījuma kritērijs parāda, ka gan Madonas novada, gan Latvijas mēroga jauniešu vidū ir drīzāk zems novērtējums savām iespējām ietekmēt jauniešu ikdienā un sadzīvē nozīmīgu jautājumu izlemšanu dažādos valsts un pašvaldību līmeņos. Kopumā dimensijas vērtējums ir uzskatāms par ievērojami zemāku kā vidējais indeksa rādītājs novadā.

- **Līdzdalība**

Dimensijas “Līdzdalība” kopējais jautājums ir: „*Cik aktīvi ir jaunieši kopumā un kādi līdzdalības veidi ir jauniešiem aktuālākie?*” Lai noskaidrotu atbildes uz centrālo dimensijas jautājumu, jauniešiem tika uzdoti jautājumi par dažādām līdzdalības formām, to pieejamību un vēlmi tajās iesaistīties. Novērtēta tika arī jauniešu līdzšinējā pieredze saistībā ar iesaistīšanos dažādās aktivitātēs, gan savā izglītības iestādē, gan ārpus tās.

Viszemāk vērtētā dimensija Madonas novadā kopumā ir „**Līdzdalība**”, tās iegūtais vērtējums ir **33 punkti** no 100 maksimāli iespējamiem punktiem, kas atbilst drīzāk zemam novērtējumam. Tas parāda Madonas novada jauniešu aktivitāti kopumā, ka tā nav diez ko augsta. Daļa no līdzdalības aktivitātēm jauniešiem nav vispār svarīga un neinteresē.

3.6. Rezultātu salīdzinājums dimensiju vidū Madonas novadā un Madonas novada pagastu un Madonas pilsētas teritorijā

Jauniešu dzīves kvalitātes pētījums ir atsevišķi veikts arī Madonas novada pagastos un Madonas pilsētā, kas ļauj iegūt pilnvērtīgāk un precīzāk noteikt indeksa rādītāju kopumā visā novadā.

Pagasts/Dimensija	Izglītība un apmācība	Līdzdalība	Brīvprātīgais darbs	Jaunrade un kultūra	Nodarbinātība un uzņēmējdarbība	Veselības aizsardzība un labklājība	Sociālā iekļaušana	Jaunatne un Pasaule	Jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītājs
Aronas pagasts	58	36	50	53	66	73	48	34	52
Barkavas pagasts	65	29	48	46	70	74	49	40	53
Bērzaunes pagasts	61	41	59	51	75	68	46	37	55
Dzelzavas pagasts	61	32	53	52	65	75	47	37	53
Kalsnavas pagasts	52	26	43	41	61	68	38	41	46
Mārcienas pagasts	54	22	53	41	59	68	41	27	46
Mētrienas pagasts	54	24	50	51	64	67	40	34	48
Lazdonas pagasts	67	40	54	65	73	70	52	39	57
Liezēres pagasts	58	27	54	52	64	67	45	35	50
Ļaudonas pagasts	68	40	52	53	72	76	50	47	57
Ošupes pagasts	52	37	47	44	61	71	41	44	50
Praulienas pagasts	63	38	62	59	78	70	51	45	58
Sarkaņu pagasts	63	36	52	53	73	71	43	37	54
Vestienas pagasts	63	31	44	51	65	67	32	29	48
Madonas pilsēta	69	34	48	58	69	74	46	42	55

	Rezultāts ir nozīmīgi augstāks nekā vidējais Madonas novada indeksa rādītājs (52 punkti)
	Rezultāts ir nozīmīgi zemāks nekā vidējais Madonas novada indeksa rādītājs (52 punkti)

Veicot pētījumu un izvērtējot pētījuma rezultātus katrā Madonas novada pagasta teritorijā un Madonas pilsētā atsevišķi, var secināt, ka jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītāji ir atšķirīgi. Taču tāpat kā Madonas novada jauniešu dzīves novērtējuma pētījumā kopumā visaugstāk arī pagastu teritorijās un pilsētā tiek novērtētas, dimensijas “Izglītība un apmācība”, “Nodarbinātība un uzņēmējdarbība” un “Veselības aizsardzība un labklājība”, kas liecina, ka jauniešu vērtējums šīm politikas nozarēm salīdzinājumā ar pārējām ir pozitīvs. Viszemāk novada pagastos un pilsētas teritorijā tiek novērtētas politikas jomas “Līdzdalība”, “Sociālā iekļaušana” un “Jaunatne un pasaule”.

4. Pētījuma secinājumi un ieteikumi

- Jaunatnes politikas īstenošanas indekss Madonas novadā ir veikts pirmo reizi, pētījuma rezultāti sekmēs mērķtiecīgāku Madonas novada pašvaldības jaunatnes politikas stratēģijas rīcības programmas 2015.-2017.gadam izstrādi.
- Madonas novada kopējā situācija tiek vērtēta kā viduvēja – jaunatnes politikas īstenošanas indeksa rādītājs ir 52 punkti.
- Madonas novadā augstākie rezultāti ir jautājumos par jauniešu pašvērtējumu par nodarbinātību un uzņēmējdarbību, fiziskās veselības un sociālās labklājības līmeni un par izglītības procesā iegūto prasmju kvalitāti, lai iekļautos darba tirgū.
- Zemāki rādītāji ir dimensijās, kas norāda, kāda ir jauniešu kopējā aktivitāte, cik lielā mērā jaunieši aktīvi interesējas par dažāda līmeņa notikumiem un iespējām un kāda ir izpratne par līdzdalības jēdzienu.
- Veicot jaunatnes politikas indeksa aprēķinu, turpmākos gadus varēs izvērtēt snieguma izmaiņas jaunatnes politikas galvenajās ietekmes sfērās, kā arī, balstoties uz rezultātiem būs iespējas izstrādāt konkrētus risinājumus jaunatnes situācijas vienmērīgai uzlabošanai Madonas novadā

5. Pielikums